

2. Калмикова І. Ю., Бродська Д. В. Інноваційні системи оплати праці як засіб підвищення ефективності виробництва.
3. Качан Є. П. Економіка праці та соціально трудові відносини: Навч. – метод. Посібник. – Тернопіль: ТДЕУ, 2006. – 373 с.
4. Прасол В.М. Економіка праці та соціально-трудоі відносини: Навчальний посібник, - Харків: ХНАМГ, 2007. 264 с.

Сердюк І.В., Лисенко С.М.

ПРОБЛЕМИ ТА НАПРЯМКИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ІНФРАСТРУКТУРИ РИНКУ ЦІННИХ ПАПЕРІВ В УКРАЇНІ

Становлення ринкових відносин, що на сучасному етапі виступає головним фактором стабілізації та піднесення економіки незалежної України, передбачає як першочерговий захід оздоровлення фінансової системи. Одним із шляхів досягнення цієї мети є створення ринку цінних паперів. Дійовий фондовий ринок виконує функції переміщення капіталу від інвесторів до виробництва, визначення ефективності використання фінансових ресурсів в окремих секторах економіки, перебігу капіталу з однієї галузі в інші. [2, с. 132-133]

У такому плані формування та розвиток ринку цінних паперів є об'єктивний процес. Наскільки успішно він здійснюватиметься, наскільки стабільно складатиметься інфраструктура фондового ринку, настільки можна сподіватися на розширення ринкових відносин взагалі, зростання виробництва, поліпшення добробуту народу.

Ринок цінних паперів належить до особливих сфер соціально-економічного життя. Тут переплітаються інтереси банків, акціонерних товариств, товаровиробників, посередницьких контор, власників вільних грошових коштів, акцій і приватизаційних сертифікатів, їхні інтереси або збігаються, або вступають у суперечність. У цьому складному процесі значну роль має відігравати держава, бо саме вона повинна розробити і встановити такий механізм взаємодії учасників ринку цінних паперів, який дав би змогу максимально активізувати економічне життя суспільства з позитивними його результатами. [1]

Розвиток ринку цінних паперів у нашій країні оцінюється вкрай неоднозначно. У широкому спектрі думок з цього приводу існують офіційні і неофіційні, оптимістичні та песимістичні, обґрунтовані та необґрунтовані оцінки.

В умовах економіки перехідного періоду, що характеризується нерозвиненістю відносин власності, формування ефективної структури ринку цінних паперів є взагалі дуже складним завданням.

В цілому недостатній розвиток ринку цінних паперів в Україні залежить від таких основних причин:

- відсутність логічно завершеної законодавчої бази та депозитарної системи;

- невідповідність окремих елементів вітчизняного фондового ринку стандартам Міжнародної організації із стандартизації;
- проблема перереєстрації та надання гарантій щодо доставки цінних паперів;
- незначні обсяги продажу цінних паперів на фондових і валютних біржах;
- нерозвиненість вторинного ринку;
- відсутність належної інфраструктури;
- невизначеність правового забезпечення механізмів котирування цінних паперів, тобто відсутність нормальної системи ціноутворення;
- відсутність заборони спекуляції на різниці курсів цінних паперів однієї емісії в різних регіонах;
- невизначеність статусу біржового контракту як документа, що послаблює правові основи для обліку та переоформлення прав власності в реєстрах і депозитаріях;
- відсутність стандартів і технічного забезпечення повідомлень про укладену угоду між торговельними системами та іншими інститутами ринку.

Ось чому поки що мрією залишається інтеграція України в міжнародний ринок цінних паперів.

Формування вітчизняного ринку цінних паперів перебуває під впливом багатьох факторів: рівень інфляції, розмір емісії і термін і погашення цінних паперів; величина платоспроможного попиту інвесторів; значення облікової ставки НБУ; величина прибутковості окремих інструментів до українських цінних паперів; рівень державного контролю за діяльністю на національному фондовому ринку вітчизняних та іноземних інвесторів, швидкість і легкість переходу прав власності на цінні папери, якість системи розрахунків за угодами з цінними паперами; рівень підготовки професійних учасників фондового ринку; наявність необхідної інфраструктури; надійність захисту прав інвесторів тощо.

Вітчизняний ринок цінних паперів ще тільки набирає розвитку, забезпечуючи розміщення державних цінних паперів для погашення дефіциту державного бюджету.

Україна має значний потенціал залучення величезних потоків капіталу, але тут вона вступає в глобальну конкуренцію з країнами Центральної та Східної Європи, Азії та Південної Америки. В Україну тільки почали пробиватися струмочки іноземного капіталу у вигляді стратегічної участі, а не як звичайні портфельні інвестиції. [3, с. 68]

Для покращання ситуації на ринку цінних паперів України доцільною була б розробка нових економічно важливих засад подальшого розвитку, а саме:

- у зв'язку з тим, що реанімація фондового ринку України нині цілком залежить від подій на міжнародних фінансових ринках, важливо, щоб вітчизняна економіка подавала хоч якісь надії на одужання;
- стратегія подальшого розвитку ринку корпоративних цінних паперів повинна бути скоригована у напрямі органічної прив'язки цілей відтворення та

структурної перебудови економіки з продуманим розвитком фондового обігу цінних паперів;

- збільшення кількості цінних паперів, що котируються на УФБ, розширення послуг біржі;
- вдосконалення торговельної системи УФБ шляхом модернізації існуючих та впровадження нових систем торгів;
- створення ефективної системи правового захисту інвесторів: сертифікація проспекту емісії; метод «ісе-сго», тобто «заморожування» цінних паперів (блокування) або виручки від їх продажу/виплати до настання певної події чи виконання певної умови; заборона продажу акцій засновникам у період становлення компанії тощо;
- проблеми запобігання нечесної конкуренції окремих суб'єктів ринку цінних паперів.

Сьогодні ринок цінних паперів України знаходиться в початковій стадії розвитку. При цьому є значний потенціал як з боку професійних учасників ринку, так і з боку інвесторів. Позитивну роль в розвитку ринку грають: факт появи на ньому акцій підприємств, що приватизувалися; значна зміна цього спекулятивного спрямування, що є у фондового ринку за рахунок активізації діяльності як внутрішніх, так і зовнішніх інвесторів; перспективи створення інституту незалежних реєстраторів, що значно полегшить процес переоформлення іменних цінних паперів, збільшить швидкість їхнього обороту; наявність кваліфікованих професійних учасників ринку цінних паперів; вдосконалення законодавства, що регулює діяльність фондового ринку України.

Незважаючи на всі негативні характеристики, сучасний український фондовий ринок – це динамічний ринок, що розвивається на основі: масштабної приватизації і пов'язаного з нею масового випуску цінних паперів; випуску, що розширяється підприємствами і регіонами, облігаційних позик; швидкого поліпшення технологічної бази ринку; доступу, що відкрився на міжнародні ринки капіталу; швидкого становлення масштабної мережі інститутів – професійних учасників ринку цінних паперів і інших чинників. [4, с. 108]

Література

1. Закон України „Про цінні папери та фондову біржу” від 23.02.2006 № 3480-IV.
2. В.І.Мельникова, Н.І.Климова. Макроекономіка: – Навч. посібник. – К.: ВД „Професіонал”, 2004. – 394 с.
3. Фінанси Укр. – 2008. – №4. – с. 68-75.
4. Баула О.В., Ватаманюк З.Г. Інституційна ефективність ринку цінних паперів в Україні. // Фінанси України. – 2008. – № 3 – с.101-110.